WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Poziom Rozszerzony

- Za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty.
- Informacje podane w nawiasach kwadratowych mają charakter uzupełniający lub alternatywny.
- W zadaniach otwartych uznajemy każdą inną niż zaproponowana, poprawną merytorycznie i logicznie odpowiedź.
- W zadaniach, w których zdający podają odpowiedź: prawda / fałsz zaliczamy również zapisy: P / F; Tak – Nie; Dobrze – Źle; a nawet + / –.

Nr zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Punkty za poszczególne części zadania	Punkty za zadanie
1.	A. – Fałsz B. – Prawda C. – Fałsz D. – Prawda **2 p.** – wszystkie poprawne odpowiedzi. **1 p.** – trzy poprawne odpowiedzi. **0 p.** – w każdej innej sytuacji.		**0–2**
2.	A. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej B. Prezes Rady Ministrów D. Prezes Narodowego Banku Polskiego **1 p. – pełna poprawna odpowiedź.**		**0–1**
3.	Funkcja kontrolna – Art. 115. , Art. 159. **1 p. – pełna poprawna odpowiedź.** Funkcja kreacyjna – Art. 209. , Art. 214. **1 p. – pełna poprawna odpowiedź.**		**0–2**
4.	Trybunał Konstytucyjny – 4 Naczelny Sąd Administracyjny – 3 Sąd Najwyższy – 1 **2 p.** – pełna poprawna odpowiedź. **1 p.** – dwie poprawne odpowiedzi. **0 p.** – w każdej innej sytuacji. Uwaga Odpowiedź, w której zdający podał dwa numery zawsze uznajemy za błędną np. *Sąd Najwyższy – 1, 2.*		**0–2**
5.	A. Powstanie rządu Jerzego Buzka – 1 B. Wybór Lecha Kaczyńskiego na Prezydenta RP – 3 **C.** Wejście Polski do NATO –2 **1 p. – pełna poprawna odpowiedź.**		**0–1**

Nr zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Punkty za poszczególne części zadania	Punkty za zadanie
6.	Dwie odpowiedzi spośród: - Ewa Łętowska - Tadeusz Zieliński - Adam Zieliński - Andrzej Zoll - Janusz Kochanowski - Irena Lipowicz **1 p. – pełna poprawna odpowiedź.**		**0–1**
7.	Dwie odpowiedzi spośród: - droga sądowa - zaskarżanie [odwołania, środki odwoławcze] orzeczeń i decyzji - skarga indywidualna do Trybunału Konstytucyjnego - wystąpienie do Rzecznika Praw Obywatelskich **Przyznajemy po 1 p. za każdą poprawnie podaną odpowiedź.** **Konstytucja RP** **ŚRODKI OCHRONY WOLNOŚCI I PRAW** **Art. 77.** 1. Każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej. 2. Ustawa nie może nikomu zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw. **Art. 78.** Każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Wyjątki od tej zasady oraz tryb zaskarżania określa ustawa. **Art. 79.** 1. Każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. 2. Przepis ust. 1 nie dotyczy praw określonych w art. 56. **Art. 80.** Każdy ma prawo wystąpienia, na zasadach określonych w ustawie, do Rzecznika Praw Obywatelskich z wnioskiem o pomoc w ochronie swoich wolności lub praw naruszonych przez organy władzy publicznej.		**0–2**
8.	Trzy odpowiedzi spośród: - otwartość - aktywność - zdolność do samoorganizacji - zdolność do samodzielnego działania [bez impulsu ze strony władzy państwowej] - poczucie odpowiedzialności za dobro wspólne - świadomość własnych praw, celów, potrzeb ***Każda inna merytorycznie poprawna odpowiedź*** **2 p.** – trzy poprawne odpowiedzi.		**0–2**

Nr zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Punkty za poszczególne części zadania	Punkty za zadanie
	1 p. – dwie poprawne odpowiedzi. **0 p.** – w każdej innej sytuacji.		
9.	A. Fałsz B. Fałsz C. Prawda **1 p. – pełna poprawna odpowiedź.**		**0–1**
10.	A. Belgia – 2 B. Bośnia i Hercegowina – 4 ***Przyznajemy po 1 p. za poprawne podanie nazwy państwa i numeru, którym zostało oznaczone na mapie.***		**0–2**
11.	A. – Orwell B. – Sołżenicyn **1 p. – pełna poprawna odpowiedź.** Uwaga *O zaliczeniu punktu decyduje poprawnie zapisane nazwisko. Jeżeli zdający doda imię i zrobi to źle – nie obniżamy punktacji. W zapisie nazwiska dopuszcza się jeden błąd literowy, o ile nie dotyczy to pierwszej litery.*		**0–1**
12.	Mapa A – 2 Mapa B – 3 **1 p. – pełna poprawna odpowiedź.**		**0–1**
13.	A. – Hiszpania B. – Dania C. –Wielka Brytania **1 p. – pełna prawidłowa odpowiedź**		**0–1**
14.	Mapa A – 1 [1949] Mapa B – 4 [1999] **2 p.** – dwie poprawne odpowiedzi. **1 p.** – jedna poprawna odpowiedź.		**0–2**
15.	a) demokracja liberalna – przestrzega zasad wolnych wyborów i praw człowieka. b) Według autora pierwszego tekstu upowszechnienie się demokracji liberalnej jest konsekwencją upadku komunizmu, ponieważ jej zasady są naturalną potrzeba człowieka. Według autora drugiego tekstu demokracja liberalna wymaga zmiany mentalności człowieka, a więc może się przyjąć tylko wtedy, gdy społeczeństwa przyjmą wzory Zachodu	0–2	**0–4**

Nr zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Punkty za poszczególne części zadania	Punkty za zadanie
	b) Ocena – negatywna Uzasadnienie – polityka USA zachwiała ideałami liberalizmu na Bliskim Wschodzie [nieskuteczność polityczno – militarnych działań USA na Bliskim Wschodzie; pozycja USA jak supermocarstwa maleje] **2 p.** – za podanie poprawnej oceny i uzasadnienia. **1 p.** – za podanie poprawnej oceny , ale bez uzasadnienia lub uzasadnieniem zawierającym usterki merytoryczne lub logiczne.	0–2	
16.	a) Przykładowy zapis poprawnej odpowiedzi: Polacy w ograniczonym [niewielkim] stopniu chcą ponosić koszty walki z kryzysem energetycznym w Polsce [nie chcą]. Wiekszość z nich nie popiera działań, które obciążałyby ich finansowo np. tylko 7% respondentów popiera podniesienie podatków na energię. **2 p.** – za zbudowanie poprawnej oceny i odniesienie się do tekstu. **1 p.** – za zbudowanie poprawnej oceny, ale niepełne odniesienie się do tesktu [błędnie przytoczone dane]	0–2	**0–4**
	b) Przykładowe zapisy odpowiedzi: - niska świadomość ekologiczna - uprzedzenia wynikające z doświadczeń historycznych – Czarnobyl - obawa o koszty ekonomiczne i społeczne przedsięwzięcia np. upadek górnictwa, wzrost obciążeń podatkowych Dopuszcza się inne merytorycznie i logicznie poprawne odpowiedzi. **Przyznajemy po 1 p. za poprawnie podany powód.**	0–2	
17.	a) Przykładowe zapisy odpowiedzi: - zmiany klimatyczne - eskalacja konfliktów zbrojnych w rejonie Afryki i Azji niszczących infrastrukturę - coraz niższe nakłady finansowe na inwestycje w infrastrukturę Dopuszcza się inne merytorycznie i logicznie poprawne odpowiedzi. **1 p.** – za poprawne podanie dwóch powodów.	0–1	**0–2**

Nr zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Punkty za poszczególne części zadania	Punkty za zadanie
	b) konsekwencja społeczno-ekonomiczna Przykładowe zapisy odpowiedzi: - wzrost zachorowań i zgonów - pauperyzacja wielu rejonów świata konsekwencja polityczna Przykładowe zapisy odpowiedzi: - nasilenie konfliktów zbrojnych - nasilenie terroryzmu Dopuszcza się inne merytorycznie i logicznie poprawne odpowiedzi. **1 p.** – za poprawne podanie dwóch konsekwencji.	0–1	

Temat pierwszy

Na wybranych przykładach przedstaw i oceń funkcjonowanie demokracji liberalnej we współczesnym świecie. Wskaż szanse i zagrożenia dla jej dalszego rozwoju.

0–12 p. Struktura wywodu:
1 p. – zdefiniowanie demokracji liberalnej
ocena funkcjonowania demokracji liberalnej
5 p.– opis i ocena funkcjonowania demokracji liberalnej

5–4 p**.** – za opis odnoszący się do wielu aspektów funkcjonowania demokracji liberalnej [prawa człowieka, wolne wybory] w różnych obszarach geograficznych współczesnego świata.

3–2 p. – za opis odnoszący się do wielu aspektów funkcjonowania demokracji liberalnej w różnych obszarach geograficznych współczesnego świata, ale zawierający usterki logiczne
lub
opis ograniczony tylko do jednego aspektu funkcjonowania demokracji liberalnej, ale w wielu obszarach geograficznych
lub
opis odnoszący się do wielu aspektów funkcjonowania demokracji liberalnej, ale tylko na jednym obszarze geograficznym.

1 p. – za opis ograniczony tylko do jednego obszaru geograficznego np. Bliskiego Wschodu i tylko jednego aspektu funkcjonowania demokracji liberalnej lub zawierający błędy logiczne.

0 p**.** – za opis zawierający istotne błędy logiczne, niespójny, jednostronny.

3 p.– przedstawienie szans dla rozwoju demokracji liberalnej

3 p. – przedstawienie trzech czynników sprzyjających rozwojowi demokracji liberalnej lub jednego – dwóch, ale w formie rozbudowanej [wieloaspektowej].

2 p**. –** przedstawienie dwóch czynników sprzyjających rozwojowi demokracji liberalnej lub jednego, ale w formie rozbudowanej [wieloaspektowej] – wypowiedź zawiera usterki logiczne

1 p. – przedstawienie dwóch czynników sprzyjających rozwojowi demokracji liberalnej bez rozwinięcia lub jednego, ale w formie rozbudowanej [wieloaspektowej] – wypowiedź zawiera usterki logiczne

0 p. – przedstawienie zawierające istotne błędy logiczne, przedstawienie jednostronne.

3 p. – przedstawienie zagrożeń dla rozwoju demokracji liberalnej. Sposób punktowania jak wyżej]

6 p. – Faktografia

Ocenie podlega poprawność merytoryczna oraz wielość i różnorodność podanej faktografii.

6 – 5 p**.** – jeżeli zdający nie popełnia błędów merytorycznych, przytacza wiele faktów odnoszących się do różnorodnych aspektów analizowanych zjawisk

4 – 3 p. – jeżeli zdający przytacza wiele faktów odnoszących się do różnorodnych aspektów analizowanych zjawisk, ale w przytoczonych faktach występują usterki merytoryczne.

2 – 1 p. **–** jeżeli zdający podał pojedyncze fakty, aw przytoczonych faktach występują błędy merytoryczne.

0 p. – jeżeli w przytoczonych przez zdającego faktach występują błędy świadczące o nieznajomości lub niezrozumieniu tematu.

1 p. Kompozycja pracy

1. p. – za uporządkowany, logiczny wywód

1 p. Poprawność językowa

1 p. – za pracę napisaną językiem w pełni komunikatywnym. Ocenie podlega styl, składnia i gramatyka.

Temat drugi

Jak społeczność międzynarodowa może budować stabilność polityczną na świecie? Podaj przykłady działań oraz wskaż czynniki sprzyjające i zagrażające globalnemu bezpieczeństwu.

0–12 p. Struktura wywodu:

6 p. – opis działań podejmowanych przez społeczność międzynarodową

6 –5 p**.** – za opis odnoszący się do wielu aspektów działań [politycznych, militarnych, ekonomicznych] w różnych obszarach geograficznych współczesnego świata.

4–3 p**.** – za opis odnoszący się do wielu aspektów działań [politycznych, militarnych, ekonomicznych] w różnych obszarach geograficznych współczesnego świata, ale zawierający usterki logiczne
lub
opis ograniczony tylko do jednego aspektu działań, ale w wielu obszarach geograficznych
lub
opis odnoszący się do wielu aspektów działań, ale tylko na jednym obszarze geograficznym.

2– 1 p**.** – za opis ograniczony tylko do jednego obszaru geograficznego np. Bliskiego Wschodu i tylko jednego aspektu działań lub zawierający błędy logiczne.

0 p. – za opis zawierający istotne błędy logiczne, niespójny, jednostronny.

3 p. – przedstawienie czynników sprzyjających globalnemu bezpieczeństwu
3 p**.** – przedstawienie trzech czynników lub jednego – dwóch, ale w formie rozbudowanej [wieloaspektowej].
2 p. **–** przedstawienie trzech czynników lub jednego – dwóch, ale w formie rozbudowanej [wieloaspektowej] – wypowiedź zawiera usterki logiczne
lub
przedstawienie dwóch czynników lub jednego, ale w formie rozbudowanej [wieloaspektowej].
1 p. – przedstawienie dwóch czynników lub jednego, ale w formie rozbudowanej [wieloaspektowej] – wypowiedź zawiera usterki logiczne
lub
przedstawienie jednego czynnika.
0 p. – przedstawienie zawierające istotne błędy logiczne, niespójny, jednostronny.

0–3 – przedstawienie czynników zagrażających globalnemu bezpieczeństwu – zasady punktowania jak wyżej

6 p. Faktografia

Ocenie podlega poprawność merytoryczna oraz wielość i różnorodność podanej faktografii.
6 – 5 p**.** – jeżeli zdający nie popełnia błędów merytorycznych, przytacza wiele faktów odnoszących się do różnorodnych aspektów analizowanych zjawisk.
4 – 3 p**.** – jeżeli w przytoczonych przez zdającego faktach występują usterki merytoryczne.
2 – 1 p. – jeżeli zdający podał pojedyncze fakty / w przytoczonych faktach występują błędy merytoryczne.
0 p. – jeżeli w przytoczonych przez zdającego faktach występują błędy świadczące o całkowitej nieznajomości lub niezrozumieniu tematu.

1 p. Kompozycja pracy
1. p. – za uporządkowany, logiczny wywód, np. praca zawiera wstęp, rozwinięcie, podsumowanie.